

vyslovují »žüs žansiom«, německého autora Waitze »véc« a p.; proto velice nás překvapilo, když prof. Rist, přednášející o naší měnové nápravě, úplně správně psal i vyslovoval jméno ministra Rašína. Ze známých autorit právnické fakulty nutno jmenovati na př. prof. Girarda pro právo římské, Jèze-a pro finanční právo, Weisse pro mezinárodní právo soukromé, Rista a Gide-a pro národní hospodářství a j. Nemohu nevzpomenouti zde též důležitých a vysoce zajímavých přednášek laskavého prof. Lévy-Ulmanna ze srovnávacího práva občanského a milé ochoty ředitele historického semináře prof. Meyniala, pod jehož vedením měl jsem příležitost pracovati. Nás Čechoslováky zvláště v uplynulém roce potěšilo, že i o našem státě se často jednalo. Tak zmíněný již prof. Rist v rámci svých přednášek »La révolution monétaire internationale et ses conséquences sociales« velmi pochvalně mluvil o naší měnové nápravě, nazvav naši Republiku jediným opravdovým státem ve střední Evropě (pro informaci opatřil jsem mu několik článků Dra Rašína z Gazette de Prague a j.). Vedle něho prof. Souchon při svém thematě »La politique agraire à travers l'Europe« podrobně přednášel i o naší pozemkové reformě, kterou účel jako akci značně socialisticky zabarvenou.

A končím-li tento nástin studijních poměrů pařížských, pokládám za nutné ještě na jednu věc upozorniti. V Paříži nesmí se cizinec zaleknouti zdrženlivosti příslušníků velkého a sebevědomého národa vůči němu, nýbrž musí, aby ji překonal, hleděti se začleniti co nejvíce do tamního života, pokud ovšem dovoluje studijní pobyt, obyčejně ne příliš dlouhou dobou vymezený. Nezbytné jest chápati se každé příležitosti k získávání známostí a nenechati se zastrašiti počátečními jazykovými i jinými obtížemi. Naši studenti, vycitlivší tento nedostatek, hledí mu čeliti tím, že sdružují se ve své »Association des Étudiants tchécoslovaques« (9, rue Michéet), kdež pořádáním francouzskočeských večerů hledí si usnadniti ono obtížné uvedení do nového prostředí. Doufejme, že ujetím se práce i v jiných směrech (ubytování ve francouzských rodinách a j.) bude po nabytých zkušenostech na započaté cestě úplného úspěchu docíleno.

Z P R Ā V Y.

Francouzské pojetí mezinárodního práva. Zajímavou přednášku na téma »La conception française du droit international« pronesl 2 října t. r. v »Právnické Jednotě« vynikající zástupce francouzské vědy mezinárodního práva Geouffre de Lapradelle, profesor právnické fakulty pařížské university, meškající právě v Praze na kongresu pro letecké právo.

Poděkovav za srdečné uvítání prof. Hobzy připomenul prof. de Lapradelle nejprve, že počátky mezinár. práva tkví v národním právu jednotlivých celků, což znamená, že mezinár. vztahy, podrobené dnes jednotnému systému všezávazných norem, dlouho byly upravovány vnitřními dispozicemi vzájemně se stýkajících národů; záleželo při tom na úrovni každého z nich, jakým způsobem úprava ta se dělá. Za svůj úkol prohlašuje pak přednášející ukázati, jak francouzský duch byl na

tomto poli předbojníkem stále uslechtlejšího nazírání, čímž způsobil, že konečné francouzské hledisko na úpravu života mezi národy stalo se pro svoji dokonalost a svůj smysl pro danou skutečnost všeobecnou směrnicí dnešního mezinárodního práva.

A tu upozorňuje prof. Lapradelle nejprve, jak francouzské myšlení vytvářelo dokonalý pojem subjektu mezinárodního práva, totiž pojem státu. Byl to v XVI. stol. Francouz Bodin, který zahajuje svým novým pojetím státu vývoj v tomto směru. Další a rozhodný pokrok přinesla Velká Revoluce svým heslem svrchovanosti národa t. j. svrchovanosti těch, kdo stát tvoří, čímž zanikají příčiny dřívější dynastické zahraniční politiky, totiž panovnické domy a nastává obrat v celé politice světové. Avšak již po kongresu vídeňském (1851), jenž vytvořil nové umělé republiky bez ohledu na různé obyvatelstvo, do nich zahrnuté, pocítila se potřeba stanovit ještě co má býti v ohledu osobním rozhodujícím podkladem vzniku a trvání státu. Zodpověděním této otázky stává se princip národnostní, vznikající jako důsledek svrchovanosti národa, který prohlašuje ústy Itala Monziniho společnou příslušnost obyvatel k témuž národu za jedině spravedlivý podklad státu. Jelikož však pojem národa nebyl přesně vymezen, bylo nutno provést ještě konečnou revisi, aby přešlo se podobnému zneužití principu národnostního, jakým bylo v r. 1871 odtržení Alsaska-Lotrinska od Francie, uskutečněné pod záminkou, že národ jakožto celek jest určen fyzickými znaky a že tedy zejména společný jazyk jest dostatečným důvodem pro zvětšování států jedněch na úkor druhých. A byl to opět duch francouzský, který přinesl konečné vysvětlení pojmu národa v tom smyslu, že nejsou to znaky zevnější, fyzické, t. j. řeč, rasová příslušnost nebo náboženství, které národ tvoří, nýbrž společná minulost a společenství citové, čili že národ není tělo, nýbrž duch. To nutno mít na zřeteli hlavně při vzniku nových států na základě principu národnostního; jich hranice nemusí odpovídati snad výhradně hranicím ethnickým, ale i zájmům ostatním, a není tedy na př. existence menšin nikterak porušením principu národnostního. Takový jest tedy francouzský názor na národnost a v důsledku toho i na stát při aplikaci mezinár. práva a prof. Lapradelle důrazně prohlašuje že právě naše Republika stala se nejkrásnějším jeho ztělesněním.

Nastíniv takto vývoj francouzského myšlení v otázce subjektu mezin. práva, přichází přednášející k otázce styků mezinárodních, a to především hospodářských. A jest to podle jeho slov opět Francie, která vždy proniknuta byla i v tomto směru zájmem lidskosti a spravedlnosti, bojujíc za předpoklad dokonalého styku mezinárodního, za svobodu dopravních prostředků. Jakožto příklady uvádí prof. Lapradelle jednání o svobodu moří a úžin, zmezinárodnění Suezského průplavu, Dunaje a v poslední době i o svobodu vzduchových prostor. Další velká zásluha francouzská spočívá ve snahách po zmirnění a znesnadnění válek jakož i o propagaci myšlenky Svazu Národů, jejichž předchůdců se přednášející stručně dotýká; zajímavá byla při této příležitosti zmínka o mírových snahách našeho Jiřího z Poděbrad, o nichž bohužel jinak, od cizích vědců i v Paříži samé, vůbec neuslyšíme.

V závěru charakterisoval prof. Lapradelle ještě jedenkrát celkově francouzské snažení v oboru mezin. práva jakožto touhu po dosažení nejvyššího ideálu počítající však ve zdravém svém realismu vždy s danou skutečností. Výzvou k spolupráci vědců československých při řešení velkých úkolů mezin. práva kterou jich jménem slibuje prof. Hobza, skončil prof. Lapradelle svoji přednášku, sledovanou se zájmem množstvím posluchačstva českého i francouzského.

J. Kliment.

První veřejné zasedání ústavního soudu. Dne 7. listopadu o 11. hod. dop. konalo se první veřejné zasedání ústavního soudu v primátorské síni staroměstské radnice. Po úvodních slovech předsedy ústavního soudu, jenž zdůrazňoval význam tohoto soudu, přikročeno k projednání tří opatření Stálého výboru Národního shromáždění republiky Československé z r. 1920 (o inkorporaci Vitorazska a Valčicka, č. 450. Sb. z. a

n., o změně některých ustanovení trestního práva, č. 480 Sb. z. a n. a opatření, kterým se upravuje z důvodů války pronlčení práva ku předpisu a vymáhání pojistného, č. 577. Sb. z. a n.)

V třetím případě vyslovil soud že nemá pochybností a opatření to neprojednáváno vůbec.

V případě druhém byla spornou otázka, jest-li v § 4. cit. opatření jde o »změnu« příslušnosti soudu (srov. § 54. č. 8. b) úst. l. a čl. VI. z. k trest. řádu). Zajímavé problémy právní vyskytly se zvláště při řešení prvního případu, kde univ. prof. Hoetzel, jako zástupce vlády vedle min. Beneše, správně přísně se drže ryze právnických hledisk a nezábíháje na pole politické, podrobil podrobné analýsi pochybnosti vyslovené zpravodajem ústavního soudu v případech, kde opatřením Stálého výboru je ústava »porušena« nikoli »měněna« (srv. § 34 č. 8. a čl. I. uvoz. zák.) Přesto pustil se k meritum věci, k důkazu, že opatřením cit. nebyla ústava ani porušena. Dokázal, že cit. opatřením nebyly »měněny« hranice podle § 3. úst. l., protože hranice nebyly právně stanoveny převratem, ale prováděním ratifikačního usnesení jsou teprve vytvářeny, k čemuž není potřeba zákona ústavního. K druhému spornému bodu cit. opatření, zda totiž § 4. cit. opatření neodporuje § 55. úst. listiny dovozoval, že pouhé znění § 4 nenutí k interpretaci, že vláda zmocněna je vydávati cestou nařizovací předpisy »k nimž by bylo potřeba zákona.« Stál však na stanovisku, že i takovouto třeba věcně velmi širokou klausulí zmocňovací by nebyl porušen § 55 úst. l. uváděje řadu důvodů dogmatických i theoretických.

V obou případech, jež projednávány, došel soud k závěru, že cit. opatření vyhovují §u 54. úst. list. V—á.

Zprávy o činnosti seminářů, pořádaných na právnické fakultě Masarykovy university v Brně v letním semestru 1922. Právně-filosofický seminář prof. dra Weyra. Bral se týmiž směry jako loňského roku. Referáty obíraly se stěžejními a nejvšeobecnějšími problémy právní vědy, snažíce se je vyřešiti v duchu theorie normativní, theorie Weyrovy a Kelsenovy. Úvodem probírá Schopenhauerův spis: »Der Satz vom Grunde«, jenž sice s právní noetikou přímo nesouvisí, ale podává skvělý příklad logického myšlení. Referáty rozděleny následovně: Homolka: Satz vom Grunde. — Kostřica: O subjektivním právu, při němž přišlo se k resultátu, že tento pojem v dnešní své formulaci s hlediska normativní theorie jest neudržitelný. Na tento referát bezprostředně se připíná Lochmanův: Pojem povinnosti a práva, jenž poukazuje na primární postavení pojmu povinnosti v noetice právní vědy. — Navrátil pojednal o poměru ethiky k právní vědě, poukazuje na nemožnost obsahového roztrřídění obou disciplin. Příbuzným problémem obírá se Maiwald v referátu o umístění právní vědy v celkovém systému věd. — Potůček referuje o problému interpretace. —

Seminář z dějin právní filosofie prof. dra Kallaba. Za společné thema celého semináře stanoven problém postavení fikcí ve vědě právní. Úvodní referát podal kol. Kronek: Problém právnických fikcí, jehož výťah uveřejněn v minulém ročníku tohoto časopisu. Na něj upínají se speciální referáty v juristických fikcích v právu římském, právu středověkém v občanském zákoníku a v právně-politických fikcích u Rousseau-a a socialistických theoretiků. Bohužel tento program pro krátkost letního semestru nemohl býti zcela vyčerpán. Mezi referáty vložil ředitel semináře rozbor právně-filosofických systémů francouzských encyklopedistů.

Seminář z občanského práva prof. dra Sedláčka. Stěžejním thematem byla debata o pojmu věcí v obč. právu. K tomu vztahují se referáty: Zlámal: O věci a jejím rozdělení. Dubský: O právní povaze elektřiny. Šebela: O příslušenství. — Další serie referátů obírá se srovnáváním rakouského a uherského práva občan. a otázkami unifikace. Klůčovský: Formy testamentu dle práva uherského. Hnilica: Právo vdovské. Bugar: Co se stane s královskými donacemi na základě zrušení zemanského práva. Uradníček: Dědění zá-

konné dle práva uherského. — Obsáhlejší referát podal Procházk a o zpětné platnosti zákonů. Zejména o tomto posledním problému a o pojmu věci rozpředla se poutavá debatta. Diskusse o tomto předmětu opírala se zejména o úvahy prof. Sedláčka v posledním jeho spise »Pozemková reforma« o pojmu věci v soukromém právu.

Seminář trestního práva prof. dra Kailaba. Referáty rozděleny takto: Procházk a: O subjektivitě v trestním právu. Prodebatována otázka, zda možno skutkově podstaty v trestním zákoníku konstruovati jako normy, či jde zde pouze o schopnost dopustiti se trestního činu, s tím související otázka přičetnosti a zmenšení přičetnosti, načež navázána právně-politická úvaha o přičetnosti osob mladistvých. — Pošvář: Pojem viny. V debatě šdůrazněna rozmanitost ve formulaci pojmu viny u trestně-právních theoretiků, jež pohybuje se mezi dvěma krajními extrémy: ryze formální definicí viny jako zodpovědnosti za trestní čin a definicí obsahovou jako psychické relace mezi zlym činem a pachatelem. — Trubáček: O trestu. Referent podal přehled legislativních teorií o oprávněnosti trestání, jeho zákonné úpravě u nás i v cizích státech a osnově obecné části čsl. trestního zákoníka. — Vaněk: Rozdíl mezi trestem a zabezpečovacími opatřeními. Rozbor dosavadních konstrukcí a jejich kritika. Stanovisko osnovy k uvedenému rozdílu. — Křenek: O kausální souvislosti v trestním právu. (Výtah jest uveřejněn v tomto čísle »Všehrd«.) — á —

Nový tiskový zákon rakouský z 7. dub. 1922 č. 218 BGB upravil v § 21 otázku povinných výtisků (Freistück) tak, že nakladatel neb, vyjde-li dílo v cizině, tiskář musí do 8 dní od počátku rozšiřování díla zaslati jeden výtisk Národní bibliotéce ve Vídni a jeden výtisk universitní neb o zemské bibliotéce, jež bude ustanovena provádčcím nařízením. Vyjmuta z této povinnosti jsou díla sloužící výhradně domácím, společenským neb živnostenským účelům a hlasovací lístky a listiny o průběhu voleb. Ze zvláštních důvodů však může býti nařízeno i odeslání těchto výtisků, úhrnem nejvýše u časopisů 10, u ostatních 5. Zásilka je porta prostá. Za díla o větší krámské ceně než 20.000 Kr. nahradí se polovina, když se nevrátí do měsíce. U děl vícesvazkových jen, když cena nejmenšího svazku přesahuje 20.000 Kr. Přistoupeno bylo tudíž na částečnou náhradu, ač ovšem vratkost cen v Rakousku způsobí jistě brzy nemalé obtíže. Jinak také je zajímavý poměrně nízký počet povinných výtisků. Ča.

Na valné hromadě Č. A. S. »Právník« v Brně referoval kol. Neubauer, předseda redakční rady, o našem časopisu a činnosti redakční rady. Zmínil se o vzniku časopisu a o spojení obou kolegiálních právnických spolků k jeho spoluvydávání. Zdůraznil úkol mladé právnické generace brněnské slušně reprezentovati svoji úroveň právě ve společném orgánu mladých právníků. Posluchačstvo brněnské fakulty nevěnovalo však v minulém roce časopisu tolik péče, kolik zasluhuje. Dorost mladé fakulty, nemající tradice ani bezprostředního styku se staršími generacemi, musí ovšem v prvých dobách překonávati značné obtíže, které jsou však jen přechodného rázu. Spolupráce s redakční radou pražskou byla vždy přátelská a plodná, nebylo neshod a nedorozumění. Zmínil se o subvenci, udělené časopisu ministerstvem školství a národní osvěty, končil referent apelem na studující právníky i ostatní právnickou veřejnost, aby věnovali časopisu »Všehrd« co nejvíce přízné a pozornosti.

Řeč kol. Neubauera byla členstvem živě aplaudována. Zejména vděčně kvitována místa jeho referátu, kde zdůrazňoval více než kolegiální loyaltitu pražské redakční rady. Referát sám i jeho přijetí skýtá záruky, že se strany Č. A. S. »Právník«, resp. brněnské redakční rady není než přání setrvati při dosavadním způsobu oboustranných styků.